UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

De unius in republica dominatione, populari statu et paucorum imperio

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1372

Visual Library

A

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ,

περὶ μοναρχίας καὶ δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας.

ΕἸΣ τοῦτο δὴ τὸ δικαστήριον καὶ αὐτὸς εἰσάγων τὴν γενομένην μοι πρὸς ὑμᾶς διάλεξιν ἐχθὲς, ᾤμην τῆς πολιτικῆς B ἀρετῆς ὕπαρ ἢ ὄναρ ἀκοῦσαι λεγούσης, Κεκρότηται χρυσέα κρηπὶς ἱεραῖσιν ἀοιδαῖς. προτρεπόμενος καὶ διαιρῶν ἐπὶ πολιτείαν βέβληται λόγος· εἰ Ἀττικῷ μὲν ἤδη τὴν ὀφειλομένην ἐποικοδομοῦντες τῇ προτροπῇ διδασκαλίαν, ὀφείλεται δὲ τῷ παραδεδεγμένῳ τὴν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ κοινὰ προτροπὴν καὶ ὁρμὴν, ἐξ ἧς ἀκοῦσαι καὶ λαβεῖν παραγγέλματα πολιτείας, οἷς χρώμενος, ὡς ἀνυστόν ἐστιν ἀνθρώπῳ, δημωφελὴς ἔσται, μετ' ἀσφαλείας ἅμα καὶ τιμῆς δικαίας οὗ τιθέμενος τὸ οἰκεῖον. ὁ δὲ πάρεργον μέν ἐστιν εἰς τὰ μέλλοντα, C τοῖς δὲ προλελεγμένοις ἕπεται, σκεπτέον, ἥτις ἀρίστη πολιτεία. καθάπερ γὰρ ἀνθρώπου βίοι πλέονες, ἔστι καὶ δήμου πολιτεία βίος· ὥστε λαβεῖν τὴν ἀρίστην ἀναγκαῖον. ἢ γὰρ ἐκ πασῶν αἱρήσεται ταύτην ὁ πολιτικὸς, ἢ τῶν λοιπῶν τὴν ὁμοιοτάτην, εἰ ταύτην ἀδύνατον. ΛΕΓΕΤΑΙ μὲν δὴ πολιτεία καὶ μετάληψις τῶν ἐν πόλει δικαίων· ὡς φαμὲν Ἀλεξάνδρῳ πολιτείαν Μεγαρεῖς ψηφίσασθαι· τοῦ δὲ εἰς γέλωτα θεμένου τὴν σπουδὴν αὐτῶν, εἰπεῖν ἐκείνους ὅτι μόνῳ πρότερον τὴν πολιτείαν Ἡρακλεῖ καὶ μετ' ἐκεῖνον αὐτῷ ψηφίσαιντο, τὸν δὲ θαυμάσαντα δέξασθαι, τὸ τίμιον ἐν τῷ D σπανίῳ τιθέμενον. λέγεται δὲ καὶ βίος ἀνδρὸς πολιτικοῦ καὶ τὰ κοινὰ πράττοντος πολιτεία· καθὸ τὴν Περικλέους πολιτείαν ἐπαινοῦμεν καὶ τὴν Βίαντος, ψέγομεν δὲ τὴν Ὑπερβόλου καὶ Κλέωνος. ἔνιοι δὲ καὶ μίαν πρᾶξιν ἔνδοξον εἰς τὰ κοινὰ καὶ λαμπρὰν, πολιτείαν προσαγορεύουσιν, οἷον χρημάτων ἐπίδοσιν, διάλυσιν πολέμου, ψηφίσματος εἰσήγησιν· καθὸ καὶ πολιτεύσασθαι τὸν δεῖνα σήμερον λέγομεν, εἰ τύχοι τι διαπραξάμενος ἐν κοινῷ τῶν δεόντων. παρὰ πάντα ταῦτα λέγεται πολιτεία, τάξις καὶ κατάστασις πόλεως διοικοῦσα τὰς πράξεις. καθά φασι τρεῖς εἶναι πολιτείας, μοναρ- E χίαν, καὶ ὀλιγαρχίαν, καὶ δημοκρατίαν· ὧν καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῇ τρίτῃ σύγκρισιν πεποίηται, καὶ δοκοῦσι γενικώταται εἶναι. τὰς γὰρ ἄλλας, ὥσπερ ἐν τοῖς μουσικοῖς διαγράμμασι τῶν πρώτων τρόπων ἀνιεμένων ἢ ἐπιτεινομένων, συμβέβηκε παρακρούσεις καὶ διαφθορὰς κατ' ἔλλειψιν ἢ ὑπερβολὴν εἶναι. ταύτας δὲ καὶ πλεῖστον καὶ μέγιστον ἐν ἡγεμονίαις δυνηθείσας τῶν ἐθνῶν ἀπεκληρώσαντο τὰς πολιτείας· Πέρσαι μὲν αὐτοκρατῆ βασιλείαν καὶ ἀνυπεύθυνον, Σπαρτιᾶται δὲ ἀριστοκρατικὴν ὀλιγαρχίαν καὶ αὐ- F θέκαστον, Ἀθηναῖοι δὲ αὐτόνομον καὶ ἄκρατον δημοκρατίαν. ὧν ἁμαρτανομένων παρατροπαὶ καὶ ὑπερχύσεις εἰσὶν αἱ λεγόμεναι τυραννίδες καὶ δυναστεῖαι, καὶ ὀχλοκρατίαι,

PLVTARCHI DE VNIVS

in republica dominatione, populari ſtatu, & paucorum imperio.

QVAM heri vociſcum habui diſputationem, ad vos diſcepta tum adducturus, viſus ſum mihi non per ſomnium, ſed reipſa ciuilem virtutem dicere.

Nunc iacta fundamenta ſacris
Aurea ſunt equidem camœnis:

Hortatus & diuidens ad remp. explicandam proponi, ſi Attico quidem debitam doctrinam exhortationi ſuperſtruentes. debetur aũt recepto exhortatio ad capeſſẽdam remp. ex qua ſumtis pręceptis, quantum humana fert cõditio, vtilis in publicũ ſit, tuto ſimul & cum honore merito ſuas res recte cõponens. Quod aũt ad ſequentia maxime conducit, & ab his pendet, quę iam dicta ſunt, id cõſideremus. nimirum quæ reipublicæ forma ſit optima. Sicvt enim homo plures vitę degendæ rationes habet propoſitas, ita & de formis reipublicæ, quæ ſunt quaſi vita ciuitatis, deligere oportet optimã. hãc vero ciuilis homo aut ex omnib. formis deliget, aut ſi non poſſit eam, ſimilimã ſaltem eius præferet reliquis.

Civilis ratio (ſic enim politiam liceat exprimere) dicitur communicatio iuris quod in aliqua eſt republica. quomodo dicuntur Megarenſes Alexandro ius ciuitatis decreuiſſe: cumque is ſtudium ipſorum pro ridiculo haberet, reſpondiſſe ipſos, Nemini ſe hunc honorem vnquam niſi olim Herculi, nunc Alexandro habuiſſe. itaque Alexandrum admiratum raritatem, quæ honorem ſecum traheret, boni æquiq; id decretum conſuluiſſe. Vita quoque hominis ciuilis, & qui rem adminiſtrat publicam, politia dicitur. vt cum Periclis aut Biantis in gerenda republica occupationem (politiam) laudamus: Hyperboli & Cleonis vituperamus. Sunt qui vnicam illuſtrem & reipublicæ cauſa ſuſceptam actionem, quæ ſcopum attigerit, politiam appellant: vt pecuniæ elargitionem in ciues, belli in pacem mutationem, decreti alicuius promulgationem. quomodo certos homines dicimus geſſiſſe rempublicam, id eſt, tractauiſſe politiam, ſiquid eorum confecerint, quæ optimo publico proſunt. Denique politia appellatur ordo & conſtitutio ciuitatis, ad quam diriguntur actiones. quo modo tres politiæ, id eſt, formæ reipublicæ, dicuntur: Monarchia, quæ vnius eſt dominatio: Oligarchia, quæ paucorum: Democratia, quæ penes populum ſummam gubernationis ponit. Has etiam Herodotus libro tertio inter ſe comparauit. videnturque eſſe præcipuæ. reliquæ enim intentione aut remiſſione harum ortæ, vitia potius ſunt & corruptelæ quam formæ reipublicæ. quomodo in muſico concentu modis ſeu tonis principibus nimium aut non ſatis contentis error incidit. Has principes formas potentiſſimæ gentes delegerunt. Perſæ regnum cum mera poteſtate, nulli obnoxia iudicio. Spartani paucorum optimatum liberam dominationem. Athenienſes legibus ſuis contentam puram populi adminiſtrationem. Hæ formæ vbi vitiantur, deprauatus fit & confuſus reipublicæ ſtatus: quales ſunt tyrannis, paucorum potentia, plebis licentia,

exiſtunt enim quando regnum libidinem ingenerat nullis ſubiectam iudiciis, aut cum paucorũ potentia contemtum aliorum faſtumq; ſecum trahit, vel populi dominatione ordo magiſtratuſq; abolẽtur, aut æqualitatem iuris immodica licentia conſequitur. omnia iſthæc rationi ſunt adverſa. Ergo quemadmodum vir muſicæ peritus quovis inſtrumento oblato vti artificioſe, idq́; tractare affabre nouit, vt pro ſua conditione vocem concinnam reddat: nihilominus tamen Platonis conſilio parens, omiſſis pectidibus, ſambucis, pſalteriis, barbitis, triquetris, aliis inſtrumentis quæ varias edũt voces, lyram & citharam iis præfert. ſic ciuilis vir probe adminiſtrabit oligarchiam Laconicam. qualis à Lycurgo inſtituta fuit, æquales dignitate & potẽtia viros placide ad ſocietatem gerendæ reipublicę inuitans: probe etiam ſe accommodabit democratię, tanquam variis neruis & ſonis inſtructo inſtrumẽto, aliquando remittens, interdum intendẽs tempeſtiueq; fræna laxans, & ruſum contrahens, vbi multitudini reſiſtendi locus datur. Quod ſi ei detur optio formam reipublicæ tãquan muſicum inſtrumentum ſuo arbitratu capeſſendi, nullam profecto delegerit aliam quam Monarchiam, Platonis fidem ſecutus. Ea enim ſola poteſt perfectum iſtum & orthium ſiue rectum virtutis tonum & contentionem ſuſtinere, & vtilitatem neq́; neceſſitatis, neque gratiæ cauſa inflectere. Reliquæ id habent, ꝙ fere is qui imperat, ſub imperio & poteſtate eſt, & qui gerit eas, ipſe geritur ferturq;, quod non habet vim ſolidam & ſtabilem qualis eſt in monarchia. ſed ſæpe cogitur Æſchylæum illud exclamare, quo vſus eſt Demetrius Poliorcetes amiſſo imperio:

Tu me creaſti, tu fers exitium mihi.

A ὅταν βασιλεία μὲν ὕβριν ἐντέκῃ ἀνυπεύθυνον· ὀλιγαρχία δὲ, ὑπερφροσύνην, τὸ αὔθαδες· δημοκρατία δὲ, ἀναρχίαν· ἰσότης, ἀμετρίαν· πᾶσαι δὲ τὸ ἀνόητον. ὥσπερ οὖν ὁ ἁρμονικὸς καὶ μουσικὸς ἀνὴρ πάσῃ μὲν ὀργάνῳ χρήσεται προσῳδῷ τεχνικῶς ἁρμοσάμενος, καὶ λόγῳ κρούων ἕκαστον, ὡς πέφυκεν ἐμμελὲς ὑπηχεῖν· ἤδη μέντοι συμβούλῳ Πλάτωνι χρησάμενος, πηκτίδας, σαμβύκας, καὶ ψαλτήρια πολύφθογγα καὶ βαρβίτους καὶ τρίγωνα παραπέμψας, τὴν λύραν καὶ τὴν κιθάραν προτιμήσει· τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ εὖ μὲν ὀλιγαρχίαν Λακωνικὴν καὶ B Λυκούργειον μεταχειριεῖται, συναρμοσάμενος αὑτῷ τοὺς ἰσοκρατεῖς καὶ ὁμοτίμους ἄνδρας, ἡσυχῇ προσβιαζόμενος, εὖ δὲ πολυφθόγγῳ καὶ πολυχόρδῳ συνοίσεται δημοκρατίᾳ, τὰ μὲν ἀνεὶς, τὰ δ' ἐπιτείνων τῆς πολιτείας, χαλάσας τε ἐν καιρῷ καὶ καρτερῶς αὖθις ἐμφὺς, ἀντιβῆναι καὶ ἀντισχεῖν ἐπιστάμενος· εἰ δ' αἵρεσις αὐτῷ δοθείη, καθάπερ ὀργάνων, τῶν πολιτειῶν, οὐκ ἂν ἄλλην ἕλοιτο, πλὴν τὴν μοναρχίαν, Πλάτωνι πειθόμενος, τὴν μόνην δυναμένην τὸν ἐντελῆ καὶ ὄρθιον ἐκεῖνον ὡς ἀληθῶς τῆς ἀρετῆς τόνον ἀναφέρεσθαι, καὶ μήτε πρὸς ἀνάγκην μήτε πρὸς χάριν ἁρμόσαι τοῦ C συμφέροντος. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πολιτεῖαι τρόπον τινὰ κρατούμεναι κρατοῦσι, καὶ φερόμεναι φέρουσι τὸν πολιτικὸν οὐκ ἔχοντα τὴν ἰσχὺν βέβαιον ἐπὶ τούτου παρ' ὧν ἔχει τὸ ἰσχύον, ἀλλὰ πολλάκις ἀναγκαζόμενον τὸ Αἰσχύλειον ἀναφωνεῖν ᾧ πρὸς τὴν τύχην ἐχρῆτο Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ἀποβαλὼν τὴν ἡγεμονίαν, Σύ τοι με φυσᾷς, σύ με καθαιρεῖν δοκεῖς.

D

PLVTARCHI DE VITANDO ÆRE ALIENO, COMMENTARIOLUS.

PLATO in legibus vicinos alienæ aquę participes fieri nõ ſinit, niſi vbi domi ſolo vſque ad terram ceramitidem (ita argillam vocat) exhauſto, aquæ id ſterile deprehenderint. argilla enim cum ſit pingui ac denſa natura, humorem acceptum continet, neq; dimittit extra ſe. eos autem vult alienorum in partem venire, qui propria parare nequeunt, lege inopiæ opitulante. Nonne euidens eſt eam legem ad rem pecuniariam pertinere, ne ab aliis mutuum ſumant, alienoſque fontes adeant, non ante domi ſuis copiis examinatis, & quaſi guttatim collegerint quod vſibus & neceſſitati eorum ſuppeditet? Nunc luxu, mollicie, & prodigalitate adducti, non vtuntur ſuis, ſed magno fenore ab aliis accipiunt nulla neceſſitate compulſi. magnumq́; eſt huius rei argumentum, quod egeno pecuniam nemo credit, ſed iis qui ſibi copiam aliquam parare volunt, teſtemq́; & ſponſorem habent eſſe ſe quibus tuto mutuum committatur. cum debuerit cui res eſt mutuum nihil ſumere. Quid menſarium aut negotiatorem demereris?

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΕΡΙ τοῦ μὴ δεῖν δανείζεσθαι.

ΠΛΑΤΩΝ ἐν τοῖς νόμοις οὐκ ἐᾷ μεταλαμβάνειν ὕδατος ἀλλοτρίου τοὺς γείτονας, ἂν μὴ παρ' αὐτοῖς ὀρύξαντες ἄχρι τῆς κεραμίτιδος καλουμένης γῆς, ἄγονον εὕρωσι νάματος τὸ χωρίον· ἡ γὰρ κεραμῖτις E φύσιν ἔχουσα λιπαρὰν καὶ πυκνὴν, στέγει παραλαβοῦσα τὸ ὑγρὸν, καὶ οὐ διίησι, δεῖ δὲ μεταλαμβάνειν τοῦ ἀλλοτρίου τοὺς ἴδιον κτήσασθαι μὴ δυναμένους· ἀπορίᾳ γὰρ βοηθεῖν τὸν νόμον; ἆρα δέδεκται περὶ χρημάτων εἶναι νόμον, ὅπως μὴ δανείζωνται παρ' ἑτέρων, μηδ' ἐπ' ἀλλοτρίας πηγὰς βαδίζωσι, μὴ πρότερον οἴκοι τὰς αὐτῶν ἀφορμὰς ἐξελέγξαντες, καὶ συναγαγόντες, ὥσπερ ἐκ λιβάδων, τὸ χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον αὐτοῖς. νυνὶ δ' ὑπὸ τρυφῆς καὶ μαλακίας ἢ πολυτελείας, οὐ χρῶνται τοῖς ἑαυτῶν, ἔχοντες, ἀλλὰ λαμβάνουσιν ἐπὶ πολλῷ παρ' ἑτέρων, μὴ δεόμενοι. F τεκμήριον δὲ μέγα· τοῖς γὰρ ἀπόροις οὐ δανείζουσιν, ἀλλὰ βουλομένοις εὐπορίαν τινὰ ἑαυτοῖς κτᾶσθαι, καὶ μάρτυρα δίδωσι καὶ βεβαιωτὴν ἄξιον ὅτι ἔχει πιστεύεσθαι, δέον ἔχοντα μὴ δανείζεσθαι. τί θεραπεύεις τὸν τραπεζίτην, ἢ πραγματευτήν;